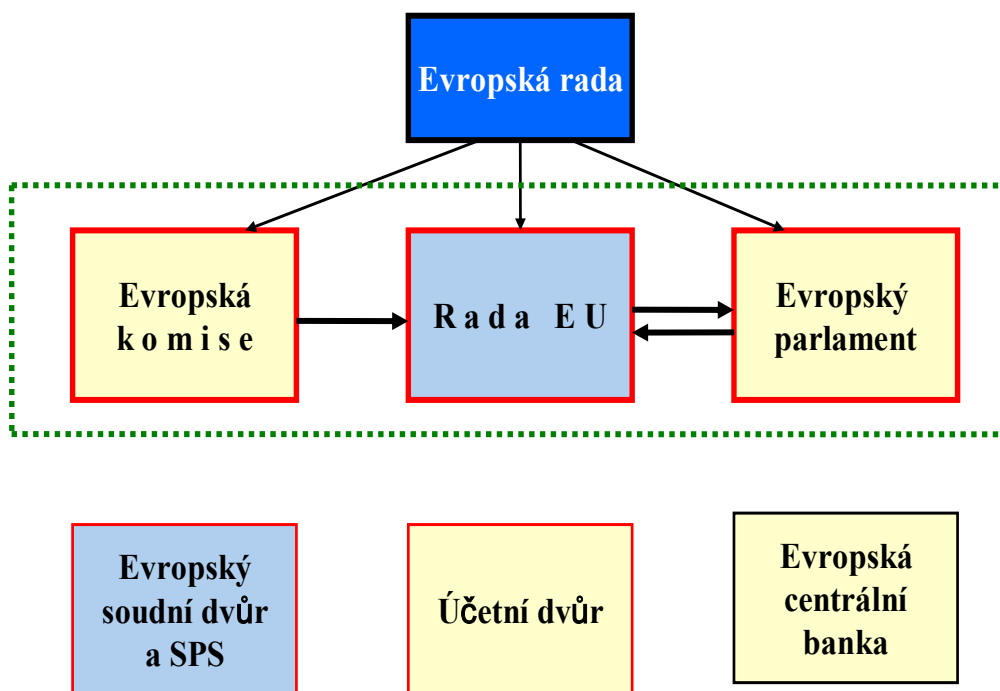

Schéma organizační struktury EU

Nové pojetí Evropské unie po Lisabonské smlouvě

Základní rysy systémové reformy EU

ES + EU -----▶ EU
(sukcese)

+ Listina základních práv EU

EURATOM
nedotčen

Hodnotový základ EU (čl. 2 SEU)

úcta k lidské důstojnosti,
svoboda,
demokracie, rovnost,
právní stát a
dodržování lidských práv

+ společnost vyznačující se
pluralismem,
nepřípustností diskriminace, rovností žen a mužů,
tolerancí, solidaritou,
spravedlností

Cíle Unie (čl. 3):

podpora míru,
svých hodnot (čl. 2) a
blahobyt obyvatel EU

v kombinaci s prostředky k jejich dosažení:

- prostor svobody, bezpečnosti a práva,
- *vnitřní trh včetně silného sociálního aspektu a solidarity mezi členskými státy,*
- hospodářská a měnová unie,
- *vztahy s nečlenskými státy založené na podobných hodnotách*

Unie má **respektovat svou kulturní a jazykovou rozmanitost.**

OCHRANA LIDSKÝCH PRÁV V EU

- * Listina základních práv právně závazná
- * plánovaný přístup k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod
- * základní práva zaručená Evropskou úmluvou = obecné zásady práva EU (= již dnes závazné v právu EU)

Následky porušování hodnot Unie ze strany členského státu

* Hodnoty Unie: podmínka přijetí nového státu za člena EU

* Porušování hodnot za členství: článek 7 SEU

1. Potencionální porušení hodnot (zřejmé nebezpečí)

- rozhodnutí Rady (4/5, souhlas EP) - konstatování

2. Skutečné porušení hodnot

- rozhodnutí Evropské rady (jednomyslně) + souhlas EP: závazný závěr, že došlo k **závažnému a trvajícím** porušení hodnot ze strany dotyčného členského státu.

- možný další krok:

Rada může dále kvalifikovanou většinou rozhodnout o sankci, kterou je **pozastavení členských práv**

Pravděpodobnější: politické řešení na úrovni Evropské rady

=====

Demokratické zásady Unie

- * zásada rovnosti občanů EU (čl. 9)
nejen v činnosti orgánů EU (včetně legislativní),
i v členských státech

Zastupitelská demokracie (čl. 10)

- * na ní je založeno fungování EU
- EVROPSKÝ PARLAMENT zastupující různorodé obyvatelstvo, které netvoří kompaktní "lid"
 - příliš vzdálen běžným lidem
- EVROPSKÁ RADA A RADA - vlády odpovědný svým vnitrostátním parlamentům nebo svým občanům = demokratický prvek v rozhodování.

Přímá demokracie (čl. 11)

- * výměna názorů, dialog, konzultace
- * iniciativa občanů EU, aby Komise předložila návrh
 - nejméně jeden milion občanů Unie
 - podstatný počet členských států

Účast národních parlamentů na demokratickém životě EU (čl. 12)

* neúčast parlamentů členských států na legislativním procesu v EU

* náznaky účasti:

a) informování o návrzích legislativních aktů EU (**Protokol o úloze vnitrostátních parlamentů v EU**),

b) princip subsidiarity (zpochybnění pravomoci EU v daném případě - **Protokol o používání zásad subsidiarity a proporcionality**),

c) zjednodušený postup přijímání změn Smluv: **možnost** vyhradit si souhlas podle vlastních ústavních předpisů (čl. 48 SEU - **dosud bylo samozřejmostí**).

Zásada loyality

(Článek 4 SEU)

EU ctí

- rovnost členských států (?)
- národní identitu (politické a ústavní systémy, samospráva)
- respektuje základní funkce státu

LOYÁLNÍ SPOLUPRÁCE:

- **pozitivní** (učiní všechna opatření k plnění závazků z primárního i sekundárního práva)

- **negativní** (zdrží se všech opatření ohrožujících dosažení cílů Unie)

Změny Smluv

novinky - článek 48 SEU

1. Řádný postup

- principiálně odpovídá dosavadní úpravě - pozměňovací smlouvy
 - podléhají ratifikaci všech členských států
 - členské státy jsou "pány Smluv"
 - konference zástupců vlád členských států (mezivládní konference)
 - **konvent** (poradní orgán)
- nově: potíže s ratifikací - 2 roky, 4/5 - řeší Evropská rada

2. Zjednodušený postup "passerelle"

a) jen vnitřní politiky a činnosti Unie:

- rozhodnutí o změně přijme Evropská rada, a to jednomyslně po konzultaci s jinými orgány
- změny vstoupí v platnost až po schválení členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy
- není svolávána mezivládní konference. Tento postup tak nevyvolává žádné pochybnosti.

b) změna způsobu rozhodování Rady

(jednomyslnost ---► kvalifikovaná většina):

- rozhodnout může Evropská rada jednomyslně se souhlasem Evropského parlamentu
- národní parlament se může do 6 měsíců ohradit, pak změna není přijata
- národní parlament: nově **aktivní uplatnění námitek**, jinak tichý souhlas se změnami.

Právní subjektivita EU

- * **mezinárodní** (mezinárodní smlouvy)
- * **vnitrostátní** (majetek, závazky)
 - **unijní** (vystupování před soudy EU, náhrada škody, pracovní právo)

=====

Členství v EU

Vstup do EU

- * dosavadní stav
 - kandidátský stát musí uznávat hodnoty EU
 - přihláška Radě - rozhodování jednomyslně + souhlas EP (způsobilost plnit závazky)
 - evropský stát
 - smlouva o přístupu - veto kteréhokoli člena
změny stávající úpravy + přílepký

Vystoupení z EU

- * **nově** článek 50 - jednostranný projev vůle
- * přetrvávající suverenita členského státu
- * forma realizace: mezinárodní smlouva = dohoda o vypořádání
- * dvojí význam nové úpravy:
 - a) politický - deklaruje právo na vystoupení - členství není *věčný a neměnný závazek*
 - b) právní - stanoví *právní modalities vystoupení z EU*
- * v reálu: vstup do Evropského sdružení volného obchodu - Evropský hospodářský prostor
- * Grónsko (1985)
- * neexistuje *institut vyloučení z EU*

Sídlo EU

Protokol o umístění sídel orgánů EU:

EP, Komise, Rada, SDEU aj.

Výsady a imunity EU

- * *Protokol o výsadách a imunitách EU*
- * obdoba diplomatických výsad a imunit
- * Unie jako taková (orgány):
 - **nedotknutelnost** užívaných nemovitostí, archivů i movitého majetku, jakož i písemností a úřední korespondence
 - **daňová imunita a osvobození od cel** a jiných omezení pro předměty užívané k úřední činnosti
 - cestovní doklady pro členy a zaměstnance orgánů Unie vydávají tyto orgány
- * **členové Evropského parlamentu**
 - nemohou být vyšetřováni, zadrženi nebo stíháni pro své názory či hlasování při výkonu své funkce
 - v průběhu zasedání Evropského parlamentu jeho členové požívají těchto absolutních imunit (tj. bez návaznosti na výkon své funkce):
 - a) na území vlastního státu imunit přiznávaných členům parlamentu vlastního státu,
 - b) na území všech ostatních členských států nemohou být zadrženi ani soudně stíháni.Imunity se nelze dovolávat v případě přistižení při trestném činu; Evropský parlament je oprávněn svého člena imunity zbavit.
- * zástupci členských států ("obvyklé" imunity)

* unijní úředníci a jiní zaměstnanci orgánů EU (i občané nečlenského státu).

- funkční soudní imunita

- nepodléhají omezení pohybu a usazování

- vynětí z působnosti celních předpisů v souvislosti s výkonem jejich funkce

- jejich platy a jiné odměny nepodléhají zdanění v členských státech

- vnitrounijní daň z příjmu

Přehled struktury Smluv

zcela jiné pojetí

rozdíl oproti Ústavní smlouvě

vylepšení

přečíslování

Smlouva o Evropské unii

koncepční otázky EU

činnost EU: jen v oblasti vnější činnosti Unie včetně společné zahraniční a bezpečnostní politiky

I Úvodní ustanovení (hlava I) - zásada svěřených pravomocí EU, strukturální změny EU (**sukcese**), stejná právní síla SEU a SFEU, hodnoty a cíle, lojalita, lidská práva

II Demokratické zásady (zastupitelská a přímá demokracie, národní parlamenty)

III Nejzákladnější ustanovení o jednotlivých orgánech EU

IV Posílená spolupráce

V Velmi rozsáhlá hlava V - vnější vztahy EU - pozůstatek bývalého II. pilíře EU

VI Právní subjektivita, postupy pro přijímání změn Smluv, členství, přílohy.

Smlouva o fungování EU

Týká se vlastní věcné činnosti EU.
Člení se na části a dále hlavy.

1. Typy **pravomocí EU** (nikoli pravomoci samotné, které jsou upraveny jednotlivými ustanoveními po celé Smlouvě).

2. **Zákaz diskriminace**

3. Nejrozsáhlejší - **vlastní typická činnost EU**

- vnitřní trh a základní svobody
- prostor svobody, bezpečnosti a práva
- hospodářská soutěž
- jednotlivé politiky

4. Přidružení zámořských území

5. **Vnější činnost Unie** - kromě zahraniční a bezpečnostní politiky, tj. obchod, rozvojová spolupráce, ustanovení o mezinárodních smlouvách aj.

6. **Institucionální a finanční** ustanovení:

- podrobná ustanovení o orgánech
- rozpočet EU
- posílená spolupráce

7. Závěrečná ustanovení

Přílohy Smluv

PROTOKOLY

PŘÍLOHY

PROHLÁŠENÍ